

– 2015. – № 1. – С. 127-132.

4. Кримінальний процес : підручник / за ред. В. Я. Тація, Ю. М. Грошевого, О. В. Капліної, О. Г. Шила. – Х. : Право, 2013. – 824 с.

5. Марочкін О. І. Особливості мотивування слідчим обвинувального акта [Електронний ресурс] / О. І. Марочкін // Питання боротьби зі злочинністю. – 2015. – Вип. 29. – С. 151-162.

Олександра Скок,
доцент кафедри
кримінально-правових дисциплін,
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук

Таїсія Шевченко,
старший викладач кафедри
кримінально-правових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ТЕРОРИЗМ ЯК ЗАГРОЗА НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕЦІ УКРАЇНИ

В умовах глобалізаційних процесів, які поширюються на види злочинності виникає питання усунення прогалів в національному законодавстві для більш дієвого застосування норм кримінального законодавства. Злочинність розвивається технологічно так само, як розвивається суспільство. Одним з пріоритетних питань щодо протидії злочинності у світі, і в Україні в тому числі, виступає кіберзлочинність. Занепокоєння викликає саме відсутність дієвих заходів щодо вчасного виявлення, попередження, запобігання, боротьби з кіберзлочинністю. Постає питання визначення інформаційного тероризму, який не закріплений в нормативно-правових актах.

Так, в Законі України «Про боротьбу з тероризмом» є загальне визначення технологічного тероризму, як кримінальних правопорушень, що вчиняються з терористичною метою із застосуванням ядерної, хімічної, бактеріологічної (біологічної) та іншої зброї масового ураження або її компонентів, інших шкідливих для здоров'я людей речовин, засобів електромагнітної дії, *комп'ютерних систем та комунікаційних мереж*, включаючи захоплення, виведення з ладу і руйнування потенційно небезпечних об'єктів, які прямо чи опосередковано створили або загрожують виникненням загрози надзвичайної ситуації внаслідок цих дій та становлять небезпеку для персоналу, населення та довкілля; створюють умови для аварій і катастроф техногенного характеру [1].

Ми можемо побачити, що окремого визначення інформаційного тероризму законодавством не встановлено, а зазначено лише в рамках технологічного тероризму і з використанням комп'ютерних систем та комунікаційних мереж. На нашу думку такого визначення, з урахуванням інформаційного розвитку сьогодення, вкрай недостатньо.

Проведена в рамках комплексного огляду сектору безпеки і оборони оцінка стану воєнної безпеки держави, а також набутий досвід участі Збройних Сил України у антитерористичній операції виявили низку проблем функціонування сил оборони в умовах існуючих та потенційних загроз, зокрема: неспроможність ефективно реагувати на зростаючу кількість та потужність кібератак та протистояти кіберзлочинності [2].

Відповідно до Доктрини інформаційної безпеки комплексний характер актуальних загроз національній безпеці в інформаційній сфері потребує визначення інноваційних підходів до формування системи захисту та розвитку інформаційного простору в умовах глобалізації та вільного обігу інформації [3].

Взагалі в Кримінальному кодексі України визначено кримінальну відповідальність як за вчинення терористичного акту, так і за причетність до вчинення терористичного акту, а саме: за Терористичний акт (стаття 258 КК), Втягнення у вчинення терористичного акту (стаття 258¹ КК), Публічні заклики до вчинення терористичного акту (стаття 258² КК), Створення терористичної групи чи терористичної організації (стаття 258³ КК), Сприяння

вчиненню терористичного акту (стаття 258⁴ КК), Фінансування тероризму (стаття 258⁵ КК).

Однак, окремо не передбачено кримінальної відповідальності за інформаційний тероризм, який за останні роки набуває поширеності. І, однією з причин є саме відсутність відповідальності за вчинення діяння. Так, Банк Р.О. запропонував кримінальну відповідальність за інформаційний тероризм, а саме криміналізацію цього небезпечного діяння, шляхом доповнення Кримінального кодексу України ст. 258⁶ «Інформаційний терористичний акт». Редакція та структура цієї правової норми пропонувалася в наступному вигляді: «Інформаційний терористичний акт, тобто, дії інформаційно-психологічного та інформаційно-технічного впливу, спрямовані на розв'язання суспільно-політичних, ідеологічних, національних, територіальних конфліктних ситуацій з метою маніпуляції та зомбіювання свідомості особи чи широкого кола осіб шляхом реалізації способів і методів інформаційного насильства, застосування інформаційної зброї – караються виправними роботами на строк до двох років або арештом на строк до шести місяців, або обмеженням волі на строк до трьох років, або позбавленням волі на той самий строк з конфіскацією майна або без такої» [4].

Так, за офіційними статистичними даними за 2017 рік обліковано кримінальних правопорушень за вчинення терористичного акту, ст. 258 КК – 1385; за вчинення втягнення у вчинення терористичного акту, ст. 258¹ КК – 1; за публічні заклики до вчинення терористичного акту, ст. 258² КК – 0; за створення терористичної групи чи терористичної організації, ст. 258³ КК – 277; за сприяння вчиненню терористичного акту, ст. 258⁴ КК – 2; за фінансування тероризму, ст. 258⁵ КК – 74 [5].

За 2018 рік обліковано кримінальних правопорушень за вчинення терористичного акту, ст. 258 КК – 950; за вчинення втягнення у вчинення терористичного акту, ст. 258¹ КК – 0; за публічні заклики до вчинення терористичного акту, ст. 258² КК – 5; за створення терористичної групи чи терористичної організації, ст. 258³ КК – 175; за сприяння вчиненню терористичного акту, ст. 258⁴ КК – 0; за фінансування тероризму, ст. 258⁵ КК – 51 [6].

За 2019 рік обліковано кримінальних правопорушень за вчинення терористичного акту, ст. 258 КК – 909; за вчинення втягнення у вчинення терористичного акту, ст. 258¹ КК – 1; за публічні заклики до вчинення терористичного акту, ст. 258² КК – 2; за створення терористичної групи чи терористичної організації, ст. 258³ КК – 164; за сприяння вчиненню терористичного акту, ст. 258⁴ КК – 1; за фінансування тероризму, ст. 258⁵ КК – 33 [7].

За 2020 рік обліковано злочинів за вчинення терористичного акту, ст. 258 КК – 437; за вчинення втягнення у вчинення терористичного акту, ст. 258¹ КК – 0; за публічні заклики до вчинення терористичного акту, ст. 258² КК – 3; за створення терористичної групи чи терористичної організації, ст. 258³ КК – 115; за сприяння вчиненню терористичного акту, ст. 258⁴ КК – 1; за фінансування тероризму, ст. 258⁵ КК – 24 [8].

Таким чином ми можемо побачити, що за останні роки рівень вчинення терористичних актів знизився майже вдвічі, а що стосується інших статей залишились майже незмінними. Тому, на нашу думку запровадження окремої норми для кримінальної відповідальності за вчинення інформаційного терористичного акту недоцільно.

Тож, зважаючи на викладене можемо зазначити, що у національному законодавстві на сьогодні необхідне формальне закріплення чіткого визначення «інформаційного тероризму» як кваліфікуючої ознаки, закріпленої в ч. 2 ст. 258 КК України та встановлення кримінальної відповідальності.

---

1. Про боротьбу з тероризмом : Закон України від 20.03.2003 № 638-IV. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, № 25, ст.180 (дата оновлення: 17.06.2020) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/638-15#Text> (дата звернення: 24.02.2021)

2. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 20 травня 2016 року «Про Стратегічний оборонний бюлетень України» Указ Президента України від 06.06.2016 № 240/2016 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/240/2016#Text> (дата звернення: 24.02.2021)

3. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 29 грудня 2016 року «Про Доктрину інформаційної безпеки України» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/47/2017#n12> (дата звернення: 24.02.2021)

4. Банк Р.О. Інформаційний тероризм як загроза національній безпеці України: теоретико-правовий аспект. «Інформація і право», № 1(16), 2016. С.110-116.

5. Єдиний звіт кримінальних правопорушень по державі за грудень 2017 року. URL: https://old.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?dir_id=113281&libid=100820 (дата звернення: 25.02.2021).

6. Єдиний звіт кримінальних правопорушень по державі за грудень 2018 року. URL: https://old.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?dir_id=113653&libid=100820 (дата звернення: 25.02.2021).

---

7. Єдиний звіт кримінальних правопорушень по державі за грудень 2019 року. URL: https://old.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?dir_id=113897&libid=100820 (дата звернення: 25.02.2021).

8. Єдиний звіт кримінальних правопорушень по державі за грудень 2020 року. URL: https://old.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?dir_id=114140&libid=100820&c=edit&_c=fo (дата звернення: 25.02.2021).

Віталій Телійчук,
доцент кафедри
оперативно-розшукової діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук,
старший науковий співробітник, доцент

Вячеслав Клешня,
Начальник Дніпровського РУП
ГУНП в Дніпропетровській області

ОПЕРАТИВНІ ПІДРОЗДІЛИ ЯК СУБ'ЄКТИ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

В умовах побудови сучасної правової держави проблеми захисту її громадян від злочинних посягань, а також протидії спробам криміналізації суспільства, нейтралізації негативних соціальних тенденцій набувають першочергового значення. Особливо гострими у цьому контексті є питання оперативно-розшукової протидії організованій злочинності, запобігання злочинам та іншим правопорушенням, профілактичної роботи з населенням.

Ефективність боротьби зі злочинністю значною мірою залежить від тих прав і повноважень, якими законодавець наділяє правоохоронні органи. Оперативно-розшукова діяльність є однією із головних ланок загального механізму боротьби зі злочинністю, захисту від неї окремих громадян, інтересів суспільства і держави. Вся процесуальна діяльність правоохоронних і судових органів в сфері кримінального судочинства, незалежно від їх безпосередніх завдань, спрямована на всебічне, повне та об'єктивне дослідження обставин події. Повнота дослідження – це правильне і повне визначення предмета доказуванню в кримінальному провадженні, збирання, перевірка та оцінка всієї сукупності доказів, які стосуються даного провадження. Своєрідним інструментом для забезпечення цих вимог закону є використання оперативно-розшукових заходів, правом здійснення яких наділені оперативні підрозділи[1].

Ми цілком згодні з позицією О.Ф. Кобзаря, що правоохоронна діяльність є різноплановим різновидом державної діяльності, яка здійснюється численними правоохоронними органами за різноманітними напрямками. Тому ми підтримуємо думку науковців, які вважають, що до складу правоохоронної діяльності включаються не тільки такі елементи як суб'єкти та об'єкти, але й напрямки. Слід звернути увагу на те, що напрямки правоохоронної діяльності одночасно відображають як поставлені перед нею загальні завдання, так і конкретні функції її суб'єктів та способи й форми їхньої реалізації. До основних напрямків правоохоронної діяльності відносять такі: попередження правопорушень; виявлення правопорушень; припинення правопорушень; розкриття правопорушень; розслідування правопорушень; притягнення до юридичної відповідальності правопорушників; виконання заходів юридичної відповідальності. У правоохоронній діяльності за функціональним критерієм виділяється попереджувальний, охоронний (захисний), регулятивний і контрольно-наглядовий напрямки. У свою чергу, правоохоронна діяльність за суб'єктно-об'єктним критерієм складається з таких напрямків: попередження правопорушення; охорона громадського порядку, громадської безпеки і власності; оперативно-розшукова та розвідувальна діяльність; контрольно-наглядова діяльність; досудове розслідування у кримінальних справах та адміністративне провадження; правосуддя; виконання вироків, рішень, ухвал і постанов судів, постанов органів розслідування і прокурорів; надання правової допомоги. Сутність правоохоронної діяльності також визначається її метою, яка полягає в охороні прав і свобод